

Departament Komunikacji Społecznej

ul. Słonimska 1

15-950 Białystok

tel.: 85 879 79 79

opinia@um.bialystok.pl

Rocznica pierwszej wywózki na Sybir

Dodana: 10.02.2026 15:25

Kategorie: Aktualności | Uroczystość | Historia | MPS | Sybir

Białystok uczcił dziś 86. rocznicę pierwszej masowej wywózki obywateli Rzeczypospolitej na Sybir. Hołd zmarłym na obcej ziemi i tym, którzy zdołali przetrwać, złożyli przedstawiciele samorządu, służby mundurowe, harcerze oraz mieszkańcy Białegostoku.

W rocznicę pierwszej z czterech masowych wywózek na Sybir kwiaty i znicze pojawiły się w miejscach pamięci istniejących w Białymstoku – pod Pomnikiem-Grobem Nieznanego Sybiraka przy ulicy Piastowskiej, Pomnikiem-Znakiem Pamięci Polskiej Golgoty Wschodu przy Dworcu Fabrycznym (ul. R. Traugutta) oraz Pomnikiem Matki Sybiraczki, który stoi przed wejściem do Muzeum Pamięci Sybiru. W uroczystościach uczestniczyli zastępcy prezydenta miasta Rafał Rudnicki i Tomasz Klim.

– Naszym obowiązkiem jest nigdy nie zapomnieć o tych wszystkich, którzy padli ofiarą represji Stalina tylko dlatego, że byli Polakami, że zagrażali nowemu porządkowi, jaki miał być przez okupanta wprowadzony na dawnych Kresach Rzeczypospolitej – powiedział Rafał Rudnicki. – Ta rocznica boleśnie przypomina nam, dokąd prowadzi imperialna przemoc i pogarda dla ludzkiej godności. Dziś, gdy wojna wciąż toczy się tuż za naszą granicą, ta lekcja historii brzmi szczególnie mocno.

Wzdłuż torów, którymi dawniej odjeżdżały pociągi na wschód, zlokalizowanymi przed wejściem do Muzeum Pamięci Sybiru, uczestnicy uroczystości zapalą dziś (10 lutego) o godz. 17.00 światła pamięci.

Sowieckie NKWD rozpoczęło pierwszą falę masowych deportacji Polaków z okupowanych przez Związek Sowiecki obszarów wschodnich II Rzeczypospolitej w nocy z 9 na 10 lutego 1940 r. Akcja ta była elementem szeroko zakrojonej kampanii represji mającej doprowadzić do wyniszczenia polskiej elity oraz umocnienia władzy sowieckiej na zajętych terenach. Pierwszą deportacją objęto przede wszystkim osadników wojskowych z Kresów, uczestników wojny 1920 roku oraz ich rodziny, a także ziemian, urzędników, kolejarzy, leśników, policjantów, sędziów, prokuratorów i wojskowych. Wywożonych kierowano głównie do rejonów Archangielska, Irkucka, Kraju Krasnojarskiego oraz Komi. Według historyków w głąb Związku Sowieckiego wywieziono wtedy około 140 tys. ludzi. Wielu deportowanych umierało już w trakcie transportu – z wycieńczenia, zimna lub głodu. Tysiące nie powróciły do kraju.

Cztery największe fale deportacji z lat 1940-1941 miały na celu trwałe usunięcie z Kresów polskiej inteligencji, którą Sowietnicy uznawali za „element kontrrewolucyjny”. Zniszczenie polskiej świadomości narodowej i pełna unifikacja tych terenów z ZSRR były nadrzędnymi celami represji. Historycy szacują, że w sumie na Syberię wywieziono od trzystu tysięcy do ponad miliona osób, ale pierwsza z wywózek była najtragiczniejsza.

Pamięć o tych, którzy padli ofiarą bezwzględnej polityki władz sowieckich, w Białymstoku pielęgnowana jest szczególnie. To tu istnieje wybudowane przez Miasto Białystok Muzeum Pamięci Sybiru – jedyne takie w Polsce. Przez kilkanaście lat organizowany był Międzynarodowy Marsz Żywej Pamięci Polskiego Sybiru, a w tym roku, w miniony weekend, już po raz ósmy odbył się Bieg Pamięci Sybiru.

Anna Kowalska

Galeria

